

ABC-ul persoanei torturate

Avocații Veaceslav Țurcan și Maxim Belinschi recomandă persoanelor care au fost torturate să nu ezite să-și revendice drepturile, îndemnând cetățenii să denunțe cazurile de tortură. Cum scrii o plângere? Cine te poate ajuta? La aceste și multe alte întrebări, găsești răspunsuri în articolul de mai jos.

Dacă ai fost maltratat (supus torturilor) **REȚINE:**

- Este necesar să depui cât mai curând posibil o plângere la Procuratură (teritorială sau de sector), făcând trimitere la art.274 din Codul de Procedură Penală.

- Este foarte important să descrii în plângerea depusă suficient de clar persoanele care te-au supus torturii.

- Ai tot dreptul să soliciți examinarea medico-legală, iar despre rezultatele acesteia ești în drept să iei cunoștință personal sau să ia cunoștință avocatul tău. Nu ezita să insiști să obții informația solicitată pentru că e dreptul tău.

NU UITA: În cazul în care te afli în custodia poliției (arestat), în mod obligatoriu trebuie să beneficiezi de asistența juridică a unui avocat numit din oficiu sau ales de către tine. Asistența juridică este oferită gratuit și nimeni nu este în drept să-ți solicite bani pentru aceasta. Totodată, la solicitarea ta, ești în drept să închei cu el un contract de asistență juridică. De asemenea, avocatul poate fi ales de tine sau de către rude ori persoanele apropiate ție. Dacă avocatul tău îți propune „rezolvarea cazului” prin acordarea de mită, să știi că ai

în față, cel mai probabil, un escroc care conlucrează cu făptașii torturii, și acest avocat nicidecum nu va reprezenta interesele tale.

ROLUL AVOCATULUI: Avocatul este obligat să depună o plângere la Procuratură în care să sesizeze faptul că ai fost maltratat. Dacă avocatul nu a întreprins nimic în vederea apărării drepturilor și intereselor tale, depune personal o plângere la Procuratură, ținând cont de recomandările de mai sus. Dacă avocatul nu-ți acordă asistență juridică calificată, ești în drept să-l reclami la Comisia pentru etică și disciplină din cadrul Baroului avocaților din Republica Moldova (Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 53A, MD 2012, Chișinău, Tel: 22-19-10; 22-24-22; 22-61-52).

De asemenea, ai dreptul să soliciți ajutorul organizațiilor de apărare a drepturilor omului – Centrul pentru Drepturile Omului (mun. Chișinău, str. Sfatul Țării 16, Tel: 23-48-00).

REȚINE: Nicio organizație de apărare a drepturilor omului nu va îndeplini lucrul avocatului, deoarece doar el poate să-ți acorde asistență juridică calificată.

IMPORTANT: Procuratura poate admite plângerea ta, însă poate și să o respingă. În caz de respingere și se va emite o Ordonanță motivată de neîncepere a urmăririi penale pe care ești în drept să o ataci în temeiul art.299 al Codului de Procedură Penală la procurorul ierarhic superior (fără existența unui termen, dar, de preferat de a o contesta în termeni cât mai restrânși).

Explicăm: Dacă inițial plângerea

MODELUL PLÂNGERII CĂTRE PROCURATURA

Către Procuratura (teritorială, de sector)
Adresa procuraturii: _____

din partea cetățeanului _____
domiciliat în: _____ (date de contact)

PLÂNGERE
(în temeiul art. 274 Cod de Procedură Penală a RM)

La (ora, data și anul reținerii), eu, subsemnatul, am fost reținut de către colaboratorii de poliție (în uniformă sau în civil, care s-au prezentat sau nu) și am fost dus la (comisariatul de poliție sectorial sau raional).

În incinta comisariatului, fără să-mi fie explicate drepturile procesuale de care dispun, în lipsa unui avocat și fără ca să-mi fie informați părinții, rudele apropiate etc. (în continuare descrieți ce s-a întâmplat cu dvs. la comisariatul de poliție), am fost audiat cu sau fără acordul meu, în prezența (sau lipsa) avocatului, reprezentantului legal și a pedagogului sau psihologului (în cazul minorilor).

În timpul aflării mele la comisariat am fost intimidat de către colaboratorii de poliție (sub ce formă), am fost maltratat/torturat (sub ce formă au fost aplicate maltratarile).

IMPORTANT: Încearcă să-ți amintești și să menționezi birourile în care ai fost maltratat, cum arătau colaboratorii de poliție implicați, dacă erau în uniformă sau în civil, ce grad aveau, aminteșteți careva nume, prenume. De asemenea, este foarte important să scrii câți colaboratori de poliție ți-au maltratat, să menționezi careva indicii după care ar putea fi identificați cei care ți-au torturat, și, după caz, martorii incidentului. Dacă ai fost văzut de cineva după ce ai fost torturat, menționează de cine, când și unde. Este important să expui informația cât mai detaliat și corect.

Menționează dacă în privința ta a fost pornită o cauză penală sau administrativă, ce calitate procesuală ai (bănuț, învinuit – în cazul unui dosar penal, sau contravenient – în cazul unui dosar administrativ), ce măsură de reprimare ți s-a aplicat, când și pe ce durată: arest, control judiciar, arest la domiciliu, declarația de nepărsire a localității, lăsarea unei cauțiuni (sumă de bani depusă pe contul instanței de judecată).

Data și semnătura ta _____

a fost depusă și apoi respinsă de către Procuratura sectorială din mun. Chișinău, Procuratura ierarhic superioară este Procuratura mun. Chișinău situată pe adresa mun. Chișinău, str. Armenească 96, MD – 2007, Tel: 27-30-57.

Dacă plângerea a fost examinată și respinsă de către Procuratura mun. Chișinău sau de către procuraturile raionale, atunci Procuratura ierarhic superioară și competentă să examineze plângerea ta este Procuratura Generală a RM situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 26, MD-2005.

Respectiv, refuzul Procuraturii ierarhic superioare se atacă ulterior în baza art.313 al Codului de Procedură Penală la judecătorul de instrucție, în timp de 10 zile din momentul când ai făcut cunoștință cu Ordonanța de refuz de pornire a urmăririi penale (FOARTE IMPORTANT: nu rata acest termen!).

După emiterea încheierii solicită să ți se elibereze o copie a hotărârii judecătorești. Judecătorul de instrucție, dacă va considera plângerea

întemeiată, va adopta o încheiere prin care va obliga procurorul să înlăture încălcările depistate ale drepturilor și libertăților omului și, după caz, va declara nulitatea actului sau acțiunii procesuale. Pe de altă parte, instanța poate să respingă plângerea ta, pronunțând o încheiere despre respingerea plângerii. Copia hotărârii va fi expediată pe adresa ta.

REȚINE: Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă (nu mai poate fi atacată sau anulată pe căi ordinare de atac), deci ai dreptul să te adresezi Curții Europene a Drepturilor Omului în timp de șase luni din data când ai făcut cunoștință cu încheierea judecătorului, invocând violarea art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale „Interdicția absolută a torturii” (neapărat) și, după caz, violarea art.6 „Dreptul la un proces echitabil”, art.5 „Dreptul la libertate și siguranță” și art.13 „Dreptul la un recurs efectiv”. Ar fi bine să faci acest lucru cu ajutorul unui avocat cu experiență.

Diana LUNGU

MODELUL PLÂNGERII CĂTRE JUDECĂTORIA DE INSTRUCȚIE DIN JUDECĂTORIA SECTORIALĂ (RAIONULUI)

Judecătoria sect. (raionului) _____

din partea cetățeanului _____
domiciliat în: _____ (date de contact)

PLÂNGERE
În baza art. 313 CPP al RM

Aici descrie faptele pe scurt, anexând copiile plângerilor depuse anterior la procuratură și copiile Ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale. Adă argumente de ce anume nu ești de acord cu neînceperea urmăririi penale și fă referință la probele de care dispui (expertiza medico-legală, concluziile medicilor). Menționează că ai solicitat la timp efectuarea expertizei medico-legale și statul (în persoana organului de urmărire penală) prin refuzul de a efectua expertiza solicitată (sau efectuarea unei expertize formale) și-a încălcat drepturile și nu este vina ta că ai fost lipsit de posibilitatea de a documenta fapta. Scrie în mod neapărat și faptul dacă nu ai beneficiat de o asistență juridică calitativă și anexează plângerile depuse la timp împotriva avocatului în Comisia pentru etică și disciplină. La sfârșitul plângerii nu uita să indicii ce dorești să întreprindă instanța – anularea Ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale.

Data și semnătura ta _____

CE ESTE MECANISMUL NAȚIONAL DE PREVENIRE A TORTURII?

În iulie 2007, Parlamentul a modificat Legea cu privire la avocații parlamentari, instituind Mecanismul Național de Prevenire a Torturii în conformitate cu prevederile Protocolului Opțional al Convenției ONU împotriva torturii. Ulterior, Centrul pentru Drepturile Omului a creat un Consiliu consultativ pentru a acorda consultanță și asistență avocaților parlamentari în exercitarea atribuțiilor lor în prevenirea

torturii. Mecanismul are un șir de atribuții, principala fiind inspectarea instituțiilor penitenciare, comisariatelor de poliție și locurilor de detenție din cadrul acestora, izolatoarelor de detenție provizorie, unităților militare, centrelor de plasament al imigranților sau al solicitanților de azil, instituțiilor care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, școli speciale pentru minori cu devieri de comportament.

Președintele Mecanismului Național de Prevenire a Torturii este ombudsmanul **Anatolie Munteanu**, directorul Centrului pentru Drepturile Omului.

Membrii Consiliului consultativ care activează în prezent:

1. **Gheorghe Cuțitaru** – medic, pensionar al sistemului penitenciar, ex-șef al Spitalului republican de

profil larg;

2. **Veaceslav Ursu** – pensionar MAI, vicepreședinte al Organizației Sindicale primare Bender a colaboratorilor organelor de forță;

3. **Serghei Ostaf** – director al Centrului de Resurse al Organizațiilor

Negvernamentale pentru Drepturile Omului;

4. **Vanu Jereghi** – director executiv al Institutului pentru Drepturile Omului din Moldova;

5. **Nicolae Rădiță** – președinte al Centrului Național al Romilor.

Membrii Consiliului consultativ pot fi contactați la numerele de telefon:

068056294, 068060241, 068055932, 068060366

Ți s-au încălcat drepturile?

Ai fost supus torturii sau unor tratamente sau pedepse inumane în instituțiile de detenție din R. Moldova?

Sună, între orele 8.00-20.00, la „linia verde” a Centrului pentru Drepturile Omului

0-8001-2222!

„Linia verde” este susținută de proiectul „Prevenirea torturii”, finanțat de Uniunea Europeană și co-finanțat și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

